

Wandelen in Rome

Cairan Baltus

Colofon

Wandelen in Rome

© 2020 Odyssee Reisgidsen vof | www.odyssee-reisgidsen.nl

© 2020 Cairan Baltus

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Vierde geactualiseerde druk 2020

Tekst: Cairan Baltus

Serieredactie: Bartho Hendriksen en Leo Platvoet

Foto's: Raoul Hermus en Leonie Anthonisse

Wandelkaarten: UvA-Kaartemakers, Castricum | www.uvakaartenmakers.nl

Overzichtskaart Rome: Armand Haye | www.armandhaye.nl

Odyssee Reisgidsen

Odyssee Reisgidsen levert zijn titels als paperback of als e-book. Paperbacks zijn verkrijgbaar bij de (reis)boekhandel in Nederland en Vlaanderen, via Bol.com of de Odyssee-website. De e-books zijn alleen verkrijgbaar via de Odyssee-website. Daarbij kan de reiziger zijn of haar eigen gids samenstellen.

Uiteraard proberen wij de geboden informatie zo actueel en accuraat mogelijk te houden. Toch kunnen er onvolkomenheden en fouten in de tekst voorkomen.

Odyssee aanvaardt daarvoor geen verantwoordelijkheid.

Odyssee zoekt

Naar Nova Zembla, Sicilië, Riga of een andere minder bekende bestemming aan de randen van Europa of de wereld geweest? En je wilt je bevindingen op papier zetten? Odyssee zoekt de uithoeken van Europa op. Meer informatie: www.odyssee-reisgidsen.nl

Volg Odyssee op Facebook, Twitter en Instagram

www.odyssee-reisgidsen.nl | info@odyssee-reisgidsen.nl

Foto paperback: Trevifontein. Foto Sunilbhar

Foto titelpagina: Beeld voor de Sint-Pieter. Foto Raoul Hermus

Pg. 6: Engelenburcht. Foto BigStock | Nik Sorokin

ISBN 978946123021X

Voorwoord

Rome is al ruim 2500 jaar hoofdstad. De stad evolueerde van stadstaat naar metropool binnen het Romeinse Rijk en is sinds 1870 hoofdstad van het huidige Italië. Door de gehele stad zijn sporen te vinden van haar rijke en rumoerige verleden, waardoor het een geliefde plaats is voor toeristen uit de hele wereld. Naast de vele toeristen wordt de stad ook bezocht door katholieke pelgrims. Rome telt zeven pelgrimskerken, waarvan de San Giovanni in Laterano en de Sint Pietersbasiliek de bekendste zijn. Deze laatste is gelegen in Vaticaanstad, een soevereine staat in het hart van Rome.

Wie door Rome loopt zal merken dat het culturele erfgoed niet altijd in even goede staat verkeert. Sinds 2010 pakt de gemeente dit aan en wordt steeds meer erfgoed gerestaureerd.

De wandelingen uit deze reisgids voeren je langs bekende hoogtepunten als het Colosseum en de Trevifontein, maar ook langs minder bekende highlights. Wandelen in Rome bestaat uit vijf routes en een apart hoofdstuk over Ostia Antica; een oude Romeinse havenplaats.

De wandelingen nemen allemaal tussen de vier en zes uur in beslag. Gedurende deze wandelingen leer je over oude Romeinse gebruiken, maar tref je ook het dagelijks leven van verschillende bevolkingsgroepen aan in het moderne Rome. Je komt oude keizerlijke paleizen, een badhuis en zelfs een piramide tegen en bezoekt musea, trattoria en een oude putdeksel waarvan wordt gezegd dat het handen eraf kan bijten.

Iedere wandeling begint met een korte omschrijving van de route en hoe je eenvoudig naar het startpunt komt met het openbaar vervoer. Al wandelend is het gemakkelijk je mee te laten slepen in de schoonheid en de levendigheid van Rome. Bij deze ontdekkingsreis worden al je zintuigen maximaal geprikkeld! Veel reisplezier,

Cairan Baltus

Tips

Uiteraard houdt Odyssee zich aanbevolen voor reacties van kritische lezers. Zijn er foutieve vermeldingen, wijzigingen in openingstijden, prijzen en dienstregelingen? Laat het ons weten! Of heb je tips over hotels, pensions, restaurants en dergelijke? Ook dat horen we graag! Stuur een email naar: info@odyssee-reisgidsen.nl

Inhoudsopgave

Kleine gids van Rome

Rome verkennen 7

Wandeling 1 | Borghese, Popolo en traplopen

Quirinaal, Via Veneto en de Spaanse buurt 10

Wandeling 2 | Kerken, thermen en piramides

Naar de heuvels van Esquilijn en Coelius 17

Wandeling 3 | Hemelse brieven en kolossen

Palatijn, Forum en Capitool 27

Wandeling 4 | Pleinen, fonteinen en de Duivel

De levendige stad 44

Wandeling 5 | Garibaldi en het Vaticaan

Patriotten en christelijk wereldcentrum 52

Wandeling 6 | Ostia Antica

Ostia Antica verkennen 61

Praktisch ABC

Rome van A tot Z 67

Kaders

La dolce vita 12

Chique Rome 15

De zeven pelgrimskerken 19

Ongelovige Thomas 20

Romulus en Remus 29

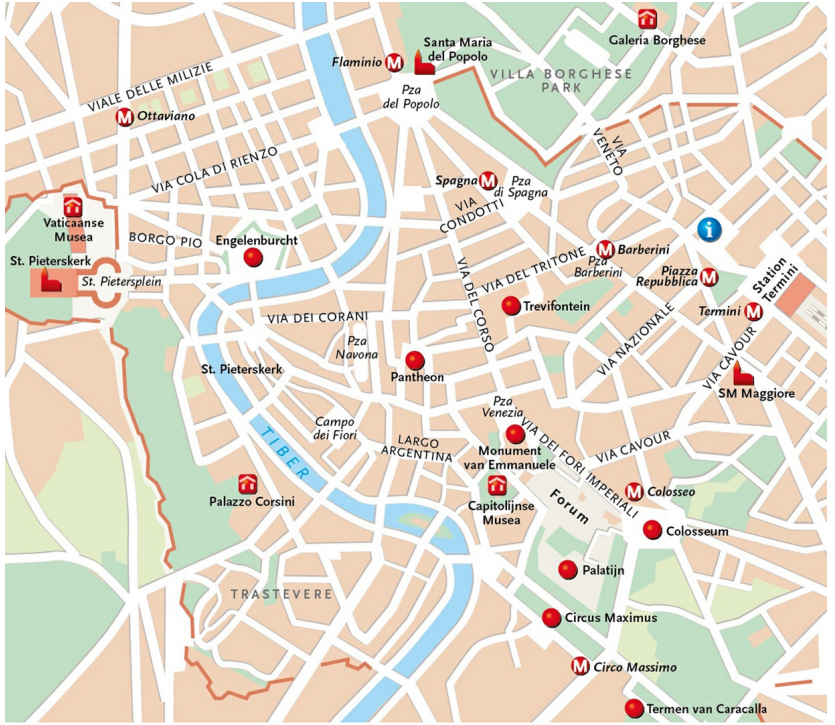
De Vestaalse Maagden 32

De legende van de Bocca della Verità 42

De Franse held 55

Land van de paus 58

Romeinse thermen 63

Rome verkennen

Het Tibereiland, links torent de synagoge boven de bomenrij uit. Foto Raoul Hermus

Deze gids is bedoeld om binnen korte tijd zoveel mogelijk van Rome te kunnen zien. Het is een complete gids waarin zowel de gebaande paden als de minder toeristische plekken worden behandeld. Als aanvulling op deze reisgids is het aan te raden een plattegrond van de stad mee te nemen tijdens de wandeling. Deze is gratis verkrijgbaar op de luchthaven, de meeste hotels of de toerismekantoren. Je kunt er ook voor kiezen een gratis Rome map app te downloaden op je smartphone of tablet. De verschillende routes in deze gids overlappen elkaar niet, maar kunnen gemakkelijk worden gecombineerd. Iedere route bestrijkt een ander gedeelte van de stad en zo hebben de meeste routes een ander beginpunt. Naast het bewandelen van de routes kun je deze ook afleggen per fiets.

Rome in het kort

Rome is de hoofdstad van de Italiaanse Republiek en telt ruim 2,8 miljoen inwoners binnen de stadsgrenzen. Daarnaast is het ook hoofdstad van de regio Lazio en de provincie Rome. De stad is gelegen aan de rivier de **Tiber** (Italiaans: *Tevere*) die dwars door de stad stroomt.

Oorspronkelijk is de stad gebouwd op zeven heuvels ten westen van de Tiber, het *Palatijn*, de *Capitolijn*, de *Aventijn*, de *Esquilijn*, de *Quirinaal*, de *Viminaal* en de *Coelius*. Tegenwoordig is de stad uitgebreid ten oosten van de Tiber.

Stichting van Rome

Volgens de legende is Rome in 753 v. Chr. gesticht door de broers Romulus en Remus. In werkelijkheid waren sommige heuvels in de 10de eeuw v. Chr. al bewoond. Voordat het tijdperk van het Romeinse Rijk zich aandient, maakt Rome deel uit van het Etruskische koninkrijk. In 509 v. Chr. kwamen de Romeinen in opstand tegen de overheersing van de Etrusken, wat uiteindelijk resulteerde in de onafhankelijkheid van Rome. Hierop werd de Romeinse Republiek uitgeroepen, welke werd geleid door twee machtshebbers, twee consuls. In deze periode groeide het Romeinse Rijk tot haar grootste omvang, van Engeland tot Marokko en Iran, met Rome als hoofdstad.

Beeld van Romulus en Remus; stichters van Rome. Foto SXC

In 27 v. Chr. werd de macht van de consuls beperkt en kwam er slechts één persoon aan de macht; de keizer. Onder de vleugels van het keizerrijk groeide Rome uit tot de grootste stad ter wereld met één miljoen inwoners. Enkele decennia later was het christendom als geloof in opkomst, maar werden aanhangers daarvan onder de regerende keizers vaak op gruwelijke wijze vervolgd. Pas in 313 na Chr. verkreeg het onder keizer Constantijn de officiële functie als godsdienst. Zeventien jaar later maakte dezelfde keizer nogmaals een ingrijpend besluit; Constantinopel (het huidige Istanbul, vernoemd naar de keizer) werd in 330 na Chr. de officiële hoofdstad van het Romeinse Rijk. Het westelijke gedeelte van het rijk verloor snel aanzien en de Romeinse invloed in het gebied slonk snel. In 476 na Chr. werd de laatste West-Romeinse keizer afgezet in de toenmalige hoofdstad Ravenna en dit betekende het einde van het West-Romeinse keizerrijk.

Middeleeuws Rome

In de periode na de val van het West-Romeinse keizerrijk werd Rome diverse malen ingenomen door verschillende volkeren, waarbij de stad zelf flink verwoest werd en het slechts nog 50.000 inwoners had.

Het bewind van de stad lag in de handen van een Byzantijnse marionettenregering, maar vanaf de 6de eeuw ontwikkelde de paus zich als grootste machtshaber. De overheersers lieten dit lange tijd zo, tot de Franken het gebied in 754 veroverden en de paus Pepijn de Korte als Koning der Franken uitriep. Deze schonk als dank enkele overwonnen gebieden aan de paus en zo ontstond de Kerkelijke Staat. Hierna werden de gebieden opnieuw veroverd door de vroegere overheersers, waarna de paus de hulp inschakelde van de Frankische bondgenoot. Onder Karel de Grote werd het al snel heroverd en in 800 werd hij gekroond tot Romeinse keizer.

De eeuwen daarop waren voor Rome relatief rustig. De Kerkelijke Staat breidde zijn invloed uit tot het Heilige Roomse Rijk, dat rond 962 als christelijk verbond was ontstaan. In de 14de eeuw brak een periode aan van verval en machtsstrijd en hierdoor verhuisde de paus tijdelijk naar een residentie in Avignon. Na de terugkeer van de paus in Rome en zijn dood twee jaar later, ontstond er opnieuw een machtsstrijd toen er zowel in Rome als Avignon een paus werd benoemd. Na de benoeming van een algemeen geaccepteerde paus in 1418 werd het Vaticaan zijn nieuwe zetel. In de eeuw die volgde werd het Vaticaan door onder andere Michelangelo en Rafaël ontworpen. Deze vredige periode werd opgevolgd door wellicht de bloedigste periode die de stad gekend heeft. De opkomende Duitse natie beschouwde de Kerkelijke Staat als het hart van het Heilige Roomse Rijk en kon de overheersing van de Franken niet verdragen. Daarop namen Duits-Spaanse troepen Frankisch Lombardije in en wilde de Duitse keizer Karel V zich als Romeinse keizer laten uitroepen. De paus weigerde de Duits-Spaanse suprematie te erkennen en zodoende begon de Kerkelijke Staat een oorlog binnen het Heilige Roomse Rijk. Op 6 mei 1527 viel Rome en werd de stad volledig geplunderd waarbij circa 10.000 burgers werden gedood. De paus gaf zich uiteindelijk over in de Engelenburcht waarna hij Karel V alsnog tot keizer kroonde.

Rome in de moderne tijd

Onder Napoleon kwam de Kerkelijke Staat in het begin van de 19de eeuw opnieuw in het bezit van Frankrijk. Na de val van Napoleon werd het Italiaanse grondgebied opnieuw verdeeld in enkele staten en koninkrijken. De wens tot de eenwording van Italië (*risorgimento*) werd echter steeds sterker en na verscheidene opstanden begonnen Vittorio Emanuele II en Giuseppe Garibaldi aan hun zegetocht.

In 1870 hadden zij heel Italië verenigd op de Kerkelijke Staten na, omdat deze Franse bescherming genoten. In datzelfde jaar begon de Frans-Pruisische oorlog waarna de Fransen zich genoodzaakt voelden hun troepen terug te trekken uit Rome. Hierdoor kon Garibaldi de stad binnenmarcheren en was de Italiaanse eenwording een feit. Rome werd opnieuw hoofdstad van Italië en de paus kreeg het Vaticaan toegewezen als soevereine zetel van de kerk.

Vandaag de dag geldt Rome als één van Europa's drukst bezochte steden. Ieder jaar wordt het bezocht door ruim twintig miljoen toeristen. Daarnaast vormt de metropool het bestuurlijke centrum van Italië, waardoor de stad is overladen met paleizen, overheidsgebouwen en ambassades.